

כמה מילים על קריסטין לוורנסדטר, ספרה סיגריד אונדסט

דוד לנדאו

הספר יצא לאור בנורווגיה בשנים 2-1920. תורגם לראשונה לעברית על ידי שבתאית ויצא לאור תחת השם **קריסטין בת לברנס** על ידי הוצאת שטיבל, תל אביב, 1937.

התרגום החדש, מנורווגית, נעשה בידי דנה כספי ויצא לאור על ידי הוצאת שוקן.

כרך ראשון: העטרה (2007)

כרך שני: הרעיה (2010)

כרך שלישי: הצליינית (2013)

בשנת 2011 זכתה דנה כספי בפרס שרת התרבות לספרות בקטגוריית "תרגום משפות מיוחדות." השופטים נימקו את מתן הפרס בין השאר בכך ש"תרגומיה מוקפדים ומצטיינים ברמה גבוהה." העבודה העצומה שדנה כספי השקיעה בתרגום הזה מורגשת בכל משפט. התוצאה היא מלאכת מחשבת. הנה דוגמא:

את הצללים הכחולים השטים לאורך צלע ההר, את העננים הלבנבנים שהתקבצו מעל הרכסים ובישרו על מזג אוויר טוב ואחר התפוגגו בשמי הקיץ הכחולים, את מי הנהר המנצנצים מאחורי העצים ואת אור השמש הזוהר בלבן על כל עלה ועלה – את כל אלה הכירה כצלילי הדממה שרק היא מסוגלת לשמוע ופחות כמראה הנגלה לעיניים. בשביסה המכסה את מצחה מפני השמש ישבה קריסטין והקשיבה למשחקי האור והצל על פני העמק.
כל אש דועכת בסופו של דבר...

הדמות המרכזית בטרילוגיה היא קריסטין, בתו זהובת השער של האביר לוורנס. בסרטה של ליב אולמן (1995) העוסק בכרך הראשון, היא ניראת, לפחות על המסך שלי, ג'ינג'ית. בגיל 14 היא מתאהבת באציל יפה התואר ארלנד ניקולאוסן בן ה-28. שלוש השנים שלאחר מכן מוקדשות למאבקם של השנים להנשא זה לזו. הבעיה הראשונה היא שעל פי מנהג הימים ההם, נורווגיה של המאה ה-14, קריסטין יועדה להנשא לסימון דרה. הבעיה השנייה הייתה שלארלנד הייתה כבר מזה עשר שנים פרשת אהבה עם אשה אחרת והיו לו עמה שני ילדים. במהלך הספר מסתבר שארלנד הוא שלומיאל ללא תקנה וסימון הוא גבר לעניין. אם קריסטין הייתה שומעת לקול הוריה ולא הולכת אחרי צו ליבה, הייה בטח היו נראים אחרת והיא הייתה חוסכת לעצמה הרבה יגונות בחיים. מאוחר יותר יתכן שהיא עצמה הבינה את זה:

הגבר שדחתה הושיט לה עזרה בכל פעם שהיה צריך להציל את הגבר שבו בחרה. המחזור שהרחיקה מעליה היה הגבר שאליו פנתה בכל פעם שנוזקה למישהו שיגן על אהבתה. ומעולם לא פנתה אליו לשוב. פעם אחר פעם התייצב לפניה, והוא עטף אותה בטוב לבו ובכוחו.

בזמן חתונתה המפוארת קריסטין עונדת לראשה עטרה לאות כי היא עדיין בבתוליה. האמת היא שהיא כבר הייתה בחודש השלישי להריונה ומדרך הטבע הדבר מתגלה די מהר. כדי לכפר על עוונה כריסטין לוקחת על עצמה לעבור תהליך ארוך של הטהרות שכולל תפילות, וידוים, ועליות לרגל. דבקותה עולה על העצבים של בעלה, הלהוט כבר להתחיל בחיי האהבה הסוערים שלהם ציפה. בנוסף לכך בזה אחר זה נולדים שבעה בנים שדורשים את האנרגיה ותשומת הלב של האם הצעירה. ארלנד המאוכזב מארגן לעצמו עיסוקים אחרים, ומסתבך:

בהתנהגותו קלת הדעת והמטופשת הביא בעצמו לכשלון תוכניותיו.

היחסים בין בני הזוג מתערערים והבעל עוזב את הבית שלא על מנת לשוב. אם ננפה מהעלילה את הנוף המדהים, הצמחיה העשירה, תאורי חיי האיכרים ומנהגיהם, הפוליטיקה והתככים בנורווגיה של ימי הביניים, נוותר עם סיפור די שגרתו על אהבה גדולה שהסתיימה במפץ לא פחות גדול. לפי עניות דעתי לא כל כך ברור מה היא מצאה בו ומה הוא מצא בה, מלכתחילה. יחד עם זאת, סיגרید אונדסט ידעה את מלאכתה והעלילה לא נעצרת לרגע.

לדעתי מה שהופך את הטריילוגיה הזאת למיוחדת במינה הוא החלק השלישי של הכרך השלישי. קריסטין היא עתה אלמנה וגילה מתקרב לחמישים. את האחריות על אחוזה היא העבירה לאחד מבניה ואשתו והיא מתגוררת באחד המבנים שם. כוונתה היא לתת לזוג הצעיר לנהל את הענינים כרצונם וכראות עיניהם. אבל מסתבר שכלתה היא שתלטנית וקמצנית וקריסטין, שנפשה קצה מכל תלאות החיים, מחליטה להצטרף למנזר ולהתקדש בשבועת הנזירות. אבל גם שם היא לא מגיעה אל המנוחה והנחלה וגם שם לא חסרות צרות.

בשלהי הקיץ בשנת 1349 מגיעה המגיפה השחורה אל חופי נורווגיה ועושה שמות בכל מי שעומד בדרכה. העלילה מסתיימת כאן.